

POSION KUNNAN KANSALLISTEN HANKINTOJEN HANKINTAOHJE 2019

Ohje koskee seuraavia kansallisten kynnysarvojen
suuruisia tai ylittäviä ja EU-kynnysarvot alittavia hankintoja:

Hankintojen jaottelu	Kansalliset kynnysarvot ilman arvonlisäveroa	EU-kynnysarvot v 2016 lukien ilman arvonlisäveroa
Tavara- ja palveluhankinnat Suunnittelukilpailut	60 000 €	221 000 € paikallishallinto eli kuntien hankkijat
Rakennusurakat	150.000 €	5 548 000 €

Hyväksytty/käsitelty	pvm/§
Kunnanhallitus	29.3.2019 § 51
Ohje tulee voimaan	1.5.2019

Sisällysluettelo

Kansallisten hankintojen muistilista	3
OSA III KANSALLISET HANKINNAT	4
1. Yleistä kansalliset kynnsarvot ylittävistä hankinnoista	4
2. Kansalliset ja EU-kynnsarvot.....	4
3. Kansallisia hankintoja koskevat periaatteet ja suunnittelu	5
3.1 Hankintoja koskevat tavoitteet ja periaatteet	5
3.2 Suunnitelmallisuus ja tarkoituksenmukainen kokonaisuus	6
3.3 Puitesopimusten hyödyntäminen.....	6
4. Kansallisten hankintojen tarjouskilpailu	7
4.1 Hankintamenettelyn valinta ja määrittely	7
4.1.1 Avoin menettely	7
4.1.2 Rajoitettu menettely	7
4.1.3 Neuvottelumenettely	8
4.2 Kansallisen hankinnan tarjouspyyntö	8
4.2.1 Tarjouspyynnön muoto.....	8
4.2.2 Soveltuvuusvaatimukset ja poissulkuperusteet	9
4.2.3 Kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste ja vertailuperusteet	9
4.2.4 Sopimusehdot	9
4.2.5 Tarjousten jättö	9
4.3 Hankintailmoitus.....	9
5. Suorahankinta ja sen perusteet.....	10
5.1 Kansallisten hankintojen suorahankintaperusteet.....	10
5.2 Suorahankintailmoitus.....	11
6. Tarjousten käsittely	11
6.1 Tarjousten vastaanotto ja avaaminen.....	12
6.2 Tarjoajan soveltuvuuden ja tarjousten tarjouspyynnön mukaisuuden tarkistaminen	12
6.3 Tarjousten täsmentäminen.....	12
6.4 Tarjoajan ja tarjousten poissulkeminen	13
6.5 Tarjousten vertailu	13
7. Hankintapäätös ja muutoksenhaku	13
8. Sopimus.....	16
9. Hankinta-asiakirjojen julkisuus	17
10. Hankintojen seuranta ja valvonta	17

Kansallisten hankintojen muistilista

- 1. Kansallisia hankintoja koskevat periaatteet:** Kansallisia hankintoja koskevat hankintalaki ja tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun, avoimuuden ja suhteellisuuden sekä hyvän hallinnon periaatteet.
- 2. Suunnitelmallisuus ja tarkoituksenmukainen kokonaisuus:** Hankintayksiköllä on tavarain tai palvelun tarve, talousarviossa on hankintaan tarvittavat määrärahat ja hankinnat toteutetaan tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina.
- 3. Puitesopimusten:** Kansalliset hankinnat kannattaa ensisijaisesti toteuttaa käyttämällä puitesopimuksia. Toimittajavalinta tehdään puitesopimusten mukaisesti. Käyttämällä yhteishankintayksikön puitesopimuksia hankintayksikkö täyttää kilpailuttamisvelvoitensa.
- 4. Kansallisen hankinnan tarjouskilpailu:** Pääsääntönä on, että kansalliset hankinnat on kilpailutettava. Hankintayksikön tulee kuvata hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä hankinnassa käytettävä hankintamenettely. Tarjouspyyntö tulee tehdä kirjallisesti ja laatia siten, että saadaan vertailukelpoisia tarjouksia. Tarjoajalle voidaan asettaa soveltuvuusvaatimuksia. Kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste (hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hintalaatusuhteeltaan paras) ja vertailuperusteet on ilmoitettava. Hankinnasta on julkaistava kansallinen hankintailmoitus Hilma -ilmoituskanavassa. Tarjoukset on pyydettävä määräaikaan mennessä.
- 5. Kansallisten hankintojen suora hankintaperusteet:** Hankinta voidaan toteuttaa suora hankintana vain, jos hankintaan soveltuu joku EU-hankintojen suora hankintaperusteista. Suora hankinnasta voidaan tehdä vapaaehtoinen suora hankintailmoitus, jolloin hankintasopimus voidaan tehdä aikaisintaan 14 päivän kuluttua ilmoituksen julkaisemisesta. Jos ilmoitusta ei ole tehty, valitusaika on 6 kk hankintasopimuksen tekemisestä.
- 6. Tarjousten käsittely:** Tarjoukset käsitellään noudattaen tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun periaatteita ja tarjouspyynnön ehtoja. Hankintayksikkö voi pyytää tarjoajia toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään puutteellisia tai virheellisiä tietoja ja asiakirjoja. Tarjouspyyntöä vastaamattomat tarjoukset on suljettava pois tarjouskilpailusta. Pakollisia ja hankinnanvaraisia poissulkuperusteita voidaan käyttää. Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin käyttäen vain tarjouspyynnössä ilmoitettuja vertailuperusteita.
- 7. Hankintapäätös ja muutoksenhaku:** Hankinnasta on tehtävä kirjallinen hankintapäätös, joka on perusteltava ja annettava tiedoksi kaikille tarjouskilpailuun osallistuneille. Hankintapäätökseen tulee liittää valitusosoitus markkinaoikeuteen ja oikaisuohje. Hankintaoikaisu voidaan tehdä, vaikka sopimus olisi tehty.
- 8. Kansallisen hankinnan sopimus:** Sopimukseen kirjataan kaikki hankinnan edellyttämät tiedot. Sopimuksessa kannattaa hyödyntää vakiosopimusehtoja (Esim. JYSE, JIT, YSE, KSE- tai KE-ehdot).
- 9. Hankintojen julkisuus:** Tarjouspyyntö ja hankintapäätös tulevat julkisiksi jo asiakirjan allekirjoittamisen jälkeen. Tarjoukset ja muut hankintaa koskevat asiakirjat tulevat pääsääntöisesti julkisiksi, kun hankintaa koskeva sopimus on tehty lukuun ottamatta tarjoajan liike- ja ammattisalaisuuksia koskevia tietoja. Kokonaishintaa koskeva tieto on kuitenkin annettava.
- 10. Hankintojen valvonta.** Hankintayksikön on, ilmoitettava toimittajalle toimituksessa ja laskutuksessa havaituista puutteista ja virheistä sekä valvottava, että ne korjataan asianmukaisesti. Kilpailu- ja kuluttajavirasto valvoo hankintalain noudattamista ja se voi puuttua ns. laittomiin suora hankintoihin kieltämällä niiden täytäntöönpanon, jos sopimusta ei ole tehty.

OSA III KANSALLISET HANKINNAT

1. Yleistä kansalliset kynnsarvot ylittävistä hankinnoista

Kansalliset kynnsarvot ylittävät hankinnat ja suunnittelukilpailut ovat hankintalain piirissä.

- * Hankintailoituksessa tai tarjouspyynnössä tulee kuvata hankinnassa käytettävä hankintamenettely.
- * Hankintamenettelyn tiedonvaihto voidaan tehdä sähköisiä välineitä käyttäen (HankL 62 §)
- * Ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuusvaatimusten asettamisessa ja sulkemisessa tarjouskilpailun ulkopuolelle voidaan noudattaa HankL 80-86 §:iä.
- * Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin (hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras).
- * Hankintayksikkö voi pyytää tarjoajaa tai ehdokasta määräajassa toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään puutteellisia tai virheellisiä tietoja ja asiakirjoja.
- * Kansallisten hankintojen suora hankintaperusteet ovat samat kuin EU-hankintojen suora hankintaperusteet (HankL 40-41 §).
- * Suora hankinnasta on mahdollisuus tehdä vapaaehtoinen suora hankintailmoitus, jolloin hankintasopimus voidaan tehdä aikaisintaan 14 päivän kuluttua ilmoituksen julkaisemisesta. Jos ilmoitusta ei ole tehty, valitusaika on 6 kk hankintasopimuksen tekemisestä.
- * Hankintayksikön hankinta-oikaisun tekemistä koskeva määräaika on 90 päivää oikaisua koskevan päätöksen tekemisestä
- * Valvontaviranomainen (Kilpailu- ja kuluttajavirasto) valvoo hankintalain noudattamista ja se voi puuttua ns. laittomiin suora hankintoihin kieltämällä niiden täytäntöönpanon, jos sopimusta ei ole tehty.

Kansallisten hankintojen keskeiset erot pienhankintoihin nähden:

- * Hankintalain soveltuminen ja kilpailutusvelvollisuus
- * Velvollisuus julkaista tarjouskilpailusta kansallinen hankintailmoitus ja kuvata hankintamenettely.
- * Suora hankintaperusteet ovat samat kuin EU-hankintojen suora hankintaperusteet. On mahdollisuus tehdä suora hankintailmoitus.
- * Valitusoikeus markkinaoikeuteen ja KHO:een.

Huomaa, että ns. sosiaali- ja terveyspalveluille ja muille erityisille palveluille on omat säännöksensä hankintalain 107-115 §:issä, käyttöoikeussopimuksille 116-122 §:issä ja EU-hankinnoille 32-98 §:issä. Lisäksi niitä koskevat lain yhteiset osat I ja IV.

2. Kansalliset ja EU-kynnsarvot

Kansalliset ja EU-kynnsarvot:

Kansallisia hankintoja ovat kansallisen kynnsarvon suuruiset tai ylittävät ja EU-kynnsarvon auttavat tavara- ja palveluhankinnat, rakennusurakat ja suunnittelu- kilpailut.

Erityiset kansalliset kynnsarvot:

Sosiaali- ja terveyspalveluille sekä muille erityisille palveluhankinnoille (ns. hankintalain Liitteen E

palveluille) on määritelty omat erityiset kansalliset kynnyksarvonsa, mutta näille hankinnoille ei ole erikseen määritelty EU-kynnyksarvoa. Näiden palvelujen kansalliset kynnyksarvot ylittävissä hankinnoissa noudatetaan osin EU-hankintoja koskevia menettelysääntöjä ja osin juuri SOTE ja muille erityisille palveluhankinnoille säädettyjä menettelysääntöjä.

Ennakoidun arvon laskeminen

Kun selvitetään sitä, onko kyse kansallisesta hankinnasta ja alittaako hankinta EU-kynnyksarvon, määritellään ensin hankinnan ennakoitu arvo. Hankinnan ennakoitu arvo tarkoittaa suurinta hankinnasta mahdollisesti maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa hankintamenettelyn alkamisajankohtana eli käytännössä kilpailutettavien hankintojen osalta hankintailmoituksen julkaisemisajankohtana. Hankintoja ei tule pilkkoa eriin tai laskea hankinnan arvoa poikkeuksellisin menetelmin hankintalain säännösten kiertämiseksi. Hankintalain uusi 75 § hankintasopimuksen jakamisesta osiin koskee vain EU-kynnyksarvot ylittäviä hankintoja.

Hankintojen jaottelu	Kansalliset kynnyksarvot ilman arvonlisäveroa	EU-kynnyksarvot ilman arvonlisäveroa
Tavara- ja palveluhankinnat Suunnittelukilpailut	60 000 €	221 000 € paikallishallinto eli kuntien hankkijat
Rakennusurakat	150 0000 €	5 548 000 €

Hankintojen jaottelu	Kansalliset kynnyksarvot ilman arvonlisäveroa
Muut erityiset palveluhankinnat (Hankintalain liitteessä E määritellyt palvelut)	300.000 euroa
Sosiaali- ja terveyspalvelut (Liite E)	400.000 euroa -
Käyttöoikeussopimukset	500.000 euroa

3. Kansallisia hankintoja koskevat periaatteet ja suunnittelu

3.1 Hankintoja koskevat tavoitteet ja periaatteet

Kansallisia hankintoja säädellään hankintalain I ja IV osassa sekä III osan 99-106 pykälissä, joissa on myös viittaukset pykäliin 40, 41, 62 ja 80-86. Kansallisia hankintoja tehtäessä tulee ottaa huomioon hankintalaissa mainitut julkisia hankintoja koskevat tavoitteet ja periaatteet.

Hankintalain tavoitteet:

Hankintalain periaatteita ovat tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu, avoimuus ja suhteellisuus sekä hyvän hallinnon periaatteet.

Hankintalain tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Tehostaa julkisten varojen käyttöä • Edistää laadukkaiden, innovatiivisten ja kestävien hankintojen tekemistä • Turvata yritysten ja muiden yhteisöjen tasapuoliset mahdollisuudet tarjota tavaroita, palveluja ja rakennusurakoita julkisten hankintojen tarjouskilpailussa.
Hankintatoimi on pyrittävä järjestämään siten, että	<ul style="list-style-type: none"> • Hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksi käyttäen ja ympäristö ja sosiaaliset näkökohdat huomioon ottaen. • Pienet ja keski-suuret yritykset ja muut yhteisöt pääsevät tasapuolisesti muiden tarjoajien kanssa osallistumaan tarjouskilpailuihin. • Hankintatoimintaan liittyvien hallinnollisten tehtävien vähentämiseksi hankintayksiköt voivat käyttää puitejärjestelyjä sekä tehdä yhteishankintoja tai hyödyntää muita yhteistyömahdollisuuksia julkisten hankintojen tarjouskilpailussa.

Esimerkkejä periaatteiden sisällöistä:

Avoimuus	Hankinnasta tulee julkaista kansallinen hankintailmoitus, ja hankintaa koskevista ehdoista tulee antaa kaikille asianosaisille samalla tavoin tietoa.
Tasapuolisuus ja syrjimättömyys	Jokaisessa hankinnan vaiheessa tulee kaikkia tarjoajia kohdella tasapuolisesti ja syrjimättömästi ja hankinnan ehtojen tulee olla kaikille samanlaiset.
Suhteellisuus	Hankinnan vaatimukset ja toimintamallit suhteutetaan kansallisen hankinnan arvoon ja luonteeseen.

3.2 Suunnitelmallisuus ja tarkoituksenmukainen kokonaisuus

Kansallisten hankintojen perusedellytys on, että on olemassa tavaran tai palvelun tarve ja että hankintaan on olemassa määrärahat talousarviossa. Niitä kannattaa pyrkiä yhdistämään tarkoituksenmukaisiksi kokonaisuuksiksi päällekkäisen työn vähentämiseksi.

3.3 Puitesopimusten hyödyntäminen

Kansalliset hankinnat kannattaa ensisijaisesti toteuttaa käyttämällä puitesopimuksia. Käyttämällä yhteishankintayksikön puitesopimuksia hankintayksikkö täyttää kilpailuttamisveloitteensa. Jos ei ole olemassa hankintayksikön tarpeeseen soveltuvaa puitesopimusta hankinta toteutetaan omana hankintana.

Toimittajavalinta tehdään ennen kansallisen hankinnan sopimuksen tai tilauksen tekemistä puitesopimuksen mukaisesti.

4. Kansallisten hankintojen tarjouskilpailu

4.1 Hankintamenettelyn valinta ja määrittely

Pääsääntönä on, että kansalliset hankinnat on kilpailutettava. Ennen hankinnan kilpailuttamista hankintayksikön kannattaa ensin selvittää markkinoiden tarjontaa ja tilannetta tai tehdä alustavia tuote- ja hinta- tiedusteluja tarjoajilta.

Hankintalaissa ei ole kuvattu kansallisten hankintojen kilpailuttamisessa käytettäviä hankintamenettelyjä. Hankintalain perusteluissa on kuitenkin todettu, että hankintamenettelyinä voidaan käyttää joko hankintalaissa kuvattuja EU-hankintojen hankintamenettelyjä tai hankintalain kansallisia hankintamenettelyjä. Hankintayksikkö voi myös itse määritellä käyttämänsä hankintamenettelyn. Määrittelyssä tulee ottaa huomioon hankinnan arvo ja luonne. Tavoitteena on pitää kansalliset hankintamenettelyt joustavina, jotta mahdollistetaan mahdollisimman monelle tarjoajalle osallistuminen tarjouskilpailuun.

Hankintayksikön tulee kuvata hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä hankinnassa käytettävä hankintamenettely.

4.1.1 Avoin menettely

Avoin menettely on hankintamenettely, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen ja asettaa saataville tarjouspyynnön ja jossa kaikki halukkaat toimittajat voivat tehdä tarjouksen.

Avoimessa menettelyssä tarjouspyyntö voidaan lähettää hankintailmoituksen julkaisemisen jälkeen myös suoraan sellaisille tavarantoimittajille tai urakoitsijoille, joilta halutaan tarjous. Tasapuolinen kohtelu edellyttää, että kaikki tarjoajat saavat saman informaation hankkeesta. Toimittaja on valittava tarjouksen jättäneiden joukosta.

Avoimen menettelyn joustavoittamiskeinoja:

- Yksinkertaisissa hankinnoissa avoimen menettelyn hankintailmoitus voi jo sellaisenaan olla varsinainen tarjouspyyntö, jos keskenään vertailukelpoisten tarjousten tekeminen on hankintailmoituksen nojalla mahdollista
- Hankintailmoituksessa voidaan rajoittaa mainitsemaan vain tarjouspyynnön pääkohdat, ja tarjouspyyntö sisältää varsinaiset hankintaa koskevat tiedot
- Hankintayksikkö voi käyttää hankintaan soveltuvia kohtuullisia määräaikoja

4.1.2 Rajoitettu menettely

Rajoitettu menettely on hankintamenettely, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen ja johon kaikki halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Osallistumishakemuksen jättäneiden ehdokkaiden joukosta valitaan ne, joille lähetetään tarjouspyyntö. Ainoastaan hankintayksikön valitsemat ehdokkaat voivat tehdä tarjouksen. Osallistujien määrän rajoittamiseen käytetään hankintailmoituksessa ilmoitettuja soveltuvuusvaatimuksia ja arviointiperusteita. Ehdokkaita kutsutaan vähintään 3 kpl.

Rajoitetun menettelyn joustavoittamiskeinoja:

- Hankintayksikkö voi määrittää hankintailmoituksessa, kuinka monta tarjoajaa kutsutaan osallistumaan menettelyyn. Ilmoitettu määrä on kutsuttava, jollei soveliaita ehdokkaita ole vähemmän

- Hankintayksikkö voi käyttää hankintaan soveltuvia kohtuullisia määräaikoja
- Tarjouspyyntö voidaan julkaista vasta tarjoajien valinnan jälkeen.

4.1.3 Neuvottelumenettely

Neuvottelumenettely on hankintamenettely, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen ja johon kaikki halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Osallistumishakemuksen jättäneiden ehdokkaiden joukosta valitaan ne, jotka kutsutaan neuvottelumenettelyyn. Ainoastaan hankintayksikön valitsema ehdokkaat kutsutaan neuvotteluun. Osallistujien määrän rajoittamiseen käytetään hankintailmoituksessa ilmoitettuja soveltuvuusvaatimuksia ja arviointi- perusteita. Ehdokkaita kutsutaan vähintään 3 kpl. Hankintayksikkö voi neuvotella kaikista hankinnan ehdoista valitsemiensa tarjoajien kanssa.

Neuvottelumenettelyn joustavoittamiskeinoja:

- Hankintayksikkö voi määrittää hankintailmoituksessa, kuinka monta tarjoajaa kutsutaan osallistumaan menettelyyn. Ilmoitettu määrä on kutsuttava, jollei soveliaita ehdokkaita ole vähemmän
- Hankintayksikkö voi käyttää hankintaan soveltuvia kohtuullisia määräaikoja
- Tarjouspyyntö voidaan julkaista vasta tarjoajien valinnan jälkeen
- Hankintayksikkö voi neuvotella kaikista hankinnan ehdoista menettelyyn valitsemiensa tarjoajien kanssa
- Hankintayksikkö voi ilmoittaa, että vertailu voidaan tarvittaessa tehdä jo alustavien (sitovien) tarjousten perusteella ilman neuvottelua
- Neuvottelumenettelyä voi käyttää eri ratkaisuvaihtoehtojen selvittämiseen EU-kilpailullisen neuvottelumenettelyn tavoin tai parhaan tarjouksen selvittämiseen tavallisen EU-neuvottelumenettelyn tavoin.

4.2 Kansallisen hankinnan tarjouspyyntö

Hankintalaki ei määrittele kansallisen hankinnan tarjouspyynnön sisältövaatimuksia, vaan siinä todetaan vain, että tarjouspyynnössä tarjoajia pyydetään selvittämään kaikki ne tiedot, joilla on merkitystä hankinnassa ja joiden perusteella voidaan saada vertailukelpoisia tarjouksia.

4.2.1 Tarjouspyynnön muoto

Tarjouspyyntö on tehtävä kirjallisesti.

Jos hankintayksikkö käyttää kansallisissa hankinnoissa sähköistä tiedonvaihtoa, koskee tiedonvaihtoa EU-hankintojen sähköistä tiedonvaihtoa koskeva 62 §. EU-hankintoja koskevat tietoturva-vaatimukset 64 §:ssä eivät koske kansallisia hankintoja.

Tarjouspyynnön keskeisiä tietoja:

- Hankintayksikön nimi, yhteystiedot sekä yhteyshenkilön tiedot
- Hankintamenettelyn kuvaus
- Hankinnan kohteen määrittely ja tavaraa, palvelua tai urakkaa koskevat tekniset, laatu- ja muut vaatimukset riittävän yksityiskohtaisesti sekä tiedot hankittavista määristä ja yksiköistä tarvittaessa erillisellä liitteellä
- Hintojen antamista varten hintalomake
- Tarjoajien soveltuvuutta koskevat vaatimukset ja käytettävät poissulkuperusteet ja niitä koskevat selvitykset ns. tarjouslomakkeella. Tarjoajalta kannattaa pyytää vakuutus soveltuvuusvaatimusten täyttämistä
- Kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste: halvin hinta, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras
- Mahdolliset vertailuperusteet ja niitä koskevat selvitykset kuten esimerkiksi EU-hankinnoissa

- Tarvittavat toimitusaikaa, toimitusehtoa, maksuehtoa sekä laskujen käsittelyä koskevat tiedot
- Tarjousten muotoa koskevat tiedot
- Sopimusehtoja koskevat tiedot, sopimusluonnos tai vakiosopimusehdot (esim. JYSE, JIT, YSE, KSE- tai KE-ehdot)
- Tarjousten jättöaika, mahdolliset vakioehdot (päivämäärä ja kellonaika)
- Tarjousten toimitusosoite
- Tarjousten voimassaoloaika
- Muut tiedot, joilla voi olla merkitystä hankinnassa

4.2.2 Soveltuvuusvaatimukset ja poissulkuperusteet

Tarjoajalle voidaan tarvittaessa asettaa soveltuvuusvaatimuksia, jotka voivat koskea ehdokkaan tai tarjoajan rekisteröitymistä, taloudellista tilannetta (kuten esimerkiksi tarjoajan luottoluokitusta tai liikevaihtoa) tai teknistä suorituskykyä ja ammatillista pätevyyttä koskevia vaatimuksia (kuten kokemusta aiemmista vastaavista hankinnoista) hyödyntäen esimerkiksi EU-hankintoja koskevia soveltuvuusvaatimuksia. Soveltuvuusvaatimusten tulee olla oikeassa suhteessa hankinnan kohteeseen. Soveltuvuusvaatimukset on ilmoitettava hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Tarjoajalta voidaan vaatia vakuutus, että tarjoaja täyttää asetetut soveltuvuusvaatimukset.

Kansallisissa hankinnoissa voidaan käyttää EU-hankintojen pakollisia ja harkinnanvaraisia poissulkuperusteita. Poissulkuperusteisiin kannattaa viitata hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä, jos niitä käytetään. Pakollisten poissulkuperusteiden käyttöä kannattaa kuitenkin rajoittaa niitä koskevan rikosrekisteriotteiden tarkastamisen vuoksi. Jos tarjoajaa koskee jokin poissulkuperuste, on tarjoajalla mahdollisuus ilmoittaa ns. korjaavista toimenpiteistä. joihin tarjoaja on ryhtynyt poistaakseen poissulkuperusteen olemassaolosta aiheutuvia vaikutuksia.

4.2.3 Kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste ja vertailuperusteet

Hankintailmoituksessa on ilmoitettava lisäksi kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste (hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras) ja mahdolliset vertailuperusteet. Vertailuperusteiden tulee liittyä hankinnan kohteeseen ja mahdollistaa tarjousten puolueeton arviointi. Vertailuperusteina voidaan käyttää esimerkiksi hankintalain EU-hankintoihin esittämiä vertailuperusteita. Hankintalain perusteluissa ei edellytetä vertailuperusteiden alakriteerien painoarvojen ilmoittamista. Painoarvoja kannattaa kuitenkin käyttää vertailutyön helpottamiseksi.

4.2.4 Sopimusehdot

Tarjouspyyntöön kannattaa myös liittää vakiosopimusehdot (JYSE, JIT, YSE, KSE- tai KE-ehdot) tai sopimusluonnos, jos vakiosopimusehdot eivät sovellu hankintaan.

4.2.5 Tarjousten jättö

Tarjoukset tulee pyytää jättämään sovituksessa määrääjässä, mutta hankintalaki ei määrittele tarjousajan pituutta. Hankinnan arvon ja luonteen mukaan tulee tarjoajille antaa kohtuullinen aika tehdä tarjous, esimerkiksi 3-4 viikkoa.

4.3 Hankintailmoitus

Tarjouspyynnön pohjalta laaditaan hankintailmoitus sähköisesti laadittavaa tarjouspyyntöä. Sen jälkeen hankintailmoituksen voi julkaista myös esimerkiksi hankintayksikön internet-sivuilla.

Kansallisessa hankintailmoituksessa tulee olla vähintään seuraavat tiedot:

Hankintailmoituksen pakolliset tiedot

- Hankintayksikön virallinen nimi ja yhteystiedot
- Hankintayksikön luonne
- Hankintayksikö hankinnalle antama nimi ja hankinnan sisältöä koskeva(t) CPV-koodit
- Hintahaarukka tai ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa taikka tieto siitä, onko hankinnan ennakoitu arvo vähintään 25 §:ssä tarkoitetun kansallisen kynnysarvon suuruinen
- Hankintalaji
- Hankintamenettelyn kuvaus
- Kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste
- Tieto siitä, hyväksytäänkö osatarjoukset tai vaihtoehtoiset tarjoukset
- Tieto siitä, varataanko hankinta työkeskuksille tai vastaaville toimittajille taikka toteutettavaksi työohjelmien yhteydessä
- Hankinnan kokoon ja laatuun nähden kohtuullinen määräaika, johon mennessä tarjoukset tai osallistumishakemukset on viimeistään toimitettava hankintayksikölle
- Jos hankinnassa käytetään soveltuvuusvaatimuksia, on hankintailmoituksessa ilmoitettava vaatimusten asettamisesta ja siitä, mistä tiedot soveltuvuusvaatimuksista on ja niiden todentamista koskevista asiakirjoista on saatavilla
- Tieto siitä, rajoitetaanko ehdokkaiden määrää
- Tieto siitä, jos hankintailmoituksessa mainittuja tietoja voidaan täydentää muualta saatavissa olevilla tiedoilla

Tilaajavastuulaki

Tilaajavastuulaki voi tulla sovellettavaksi kansalliseen hankintaan, jos hankinnan arvo ylittää Tilaajavastuulain soveltamisrajan eli on ≥ 9.000 euroa ilman arvonlisäveroa tai jos palvelu on kestoltaan ≥ 10 päivän työsuoritus ja työ on tavanomaisesti hankintayksikön tiloissa tehtävä työsuoritus tai palvelu. Tilaajavastuulain selvitykset on pyydettävä viimeistään ennen kuin hankinnasta tehdään tilaus tai sopimus.

Yleinen tietosuoja-asetus

25.5.2018 voimaan tulleen yleisen tietosuoja-asetuksen vaatimukset tulee huomioida, mikäli kyseessä on henkilötietojen käsittelyn ulkoistaminen julkisena hankintana. Rekisterinpitäjän on ennen hankintamenettelyn aloittamista tapauskohtaisesti arvioitava, missä roolissa palveluntuottaja tulee hankinnassa olemaan. Palvelun tuottajan roolit ja palveluntuottajalle tulevat velvollisuudet tulee määrittellä ja ottaa osaksi hankinta-asiakirjoja.

5. Suorahankinta ja sen perusteet

Jos suorahankinnan menettelyn kuvaus tarvitaan, se voidaan määrittellä esimerkiksi seuraavalla tavalla:

Suorahankinta on hankintamenettely, jossa hankintayksikkö julkaisematta hankintailmoitusta neuvottelee kaikista hankintasopimuksen ehdoista yhden tai useamman tarjoajan kanssa.

5.1 Kansallisten hankintojen suorahankintaperusteet:

Kansallisten hankintojen suorahankintaperusteet = EU-hankintojen suorahankintaperusteet

- Avoimessa tai rajoitetussa menettelyssä ei saatu lainkaan tarjouksia/osallistumishakemuksia tai soveltuvia; alkuperäisiä tarjouspyynnön ehtoja ei olennaisesti muuteta

- Teknisestä tai yksinoikeuden suojaamiseen liittyvästä syystä vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan eikä järkeviä vaihtoehtoisia tai korvaavia ratkaisuja eikä hankintaehtoja ole keinotekoisesti kavennettu
- Ainutkertaisen taideteoksen tai taiteellisen esityksen luominen tai hankkiminen
- Ehdottoman välttämätön hankinta, määräaikoja ei voida noudattaa hankintayksiköstä riippumattomasta, ennalta arvaamattomasta syystä aiheutuneen äärimmäisen kiireen vuoksi
- Hankittava tavara valmistetaan vain tutkimusta, kokeilua, tuotekehitystä tai tieteellistä tarkoitusta varten eikä kyse massatuotannosta
- Perushyödykemarkkinoilta noteeratut ja sieltä hankittavat tavarat
- Tavarat erityisen edullisesti liiketoimintaansa lopettavalta toimittajalta, pesähoitajalta tai selvittäjältä maksukyvyttömyysmenettelyssä, akordissa tms.
- Palveluhankinta suunnittelukilpailun perusteella suunnittelukilpailun voittajalta
- Suorahankinnat lisätilauksissa:
 - Alkuperäiseltä toimittajalta tavarahankinta, jos aikaisemman laitteiston osittainen korvaus/laajennus ja yhteensopimattomuuden tai suhteettomien teknisten vaikeuksien takia ei voi vaihtaa toimittajaa, uusien sopimusten voimassaolo yhteensä alkuperäisen kanssa max. 3 v.
 - Aiempaa rakennusurakkaa/palvelua koskeva uusinta, jos suorahankinnasta ilmoitettu aiemman hankinnan ilmoituksessa ja uuden arvo huomioitu hankinnan arvossa (optio), max. 3 v. kuluessa alkuperäisen sopimuksen tekemisestä.

5.2 Suorahankintailmoitus

Kansallisia hankintoja koskee uusi mahdollisuus tehdä suorahankinnasta vapaaehtoinen suorahankintailmoitus hankintapäätöksen jälkeen ennen sopimuksen tekemistä.

Suorahankintailmoituksen pakolliset tiedot:

- Hankintayksikön virallinen nimi ja yhteystiedot
- Hankintayksikön luonne
- Hankintayksikön hankinnalle antama nimi ja hankinnan kuvaus
- Hintahaarukka tai ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa taikka tieto siitä, onko hankinnan ennakoitu arvo vähintään 25 §:ssä tarkoitetun kansallisen kynnyсарvon suuruinen
- Hankintalaji
- Sopimuskumppanin nimi ja yhteystiedot
- Perustelut suorahankinnalle

Hankintasopimus voidaan tehdä aikaisintaan 14 päivän odotusajan kuluttua suorahankintailmoituksen julkaisemisesta osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi. Jos hankintayksikkö on tehnyt suorahankintailmoituksen ja suorahankinnalle on ollut olemassa hankintalain mukainen suorahankintaperuste, ei valvontaviranomainen voi pääsääntöisesti puuttua tehtyyn suorahankintaan. Jos ilmoitusta ei ole tehty, valitusaika on 6 kk hankintasopimuksen tekemisestä. KKV voi tällöin myös kieltää sopimuksen täytäntöönpanon, jos sitä ei ole vielä tehty.

6. Tarjousten käsittely

Tarjoukset käsitellään noudattaen tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun periaatteita ja tarjouspyynnön ehtoja.

6.1 Tarjousten vastaanotto ja avaaminen

Tarjoukset otetaan vastaan, merkitään vastaan otetuiksi ja säilytetään avaamattomana tarjousajan loppuun. Tarjoukset avataan yhtä aikaa tarjousten jättöajan jälkeen ja niistä laaditaan avauspöytäkirja hankintayksikön ohjeistuksen mukaisesti.

6.2 Tarjoajan soveltuvuuden ja tarjousten tarjouspyynnön mukaisuuden tarkistaminen

Tarjoaja kantaa vastuun siitä, että tarjous on hankintailmoituksessa ja tarjouspyynnössä asetettujen vaatimusten mukainen ja tarjoajan tulee tämä osoittaa. Tarjouksista tarkistetaan myös, että tarjotut tuotteet ovat tarjouspyynnön vaatimusten mukaisia ja että tarjous on muuten tarjouspyynnössä asetettujen ehtojen mukainen. Voittaneen tarjouksen osalta tarkistetaan, että tarjoaja täyttää asetetut soveltuvuusvaatimukset tai että tarjoaja on antanut näitä koskevan vakuutuksen ja vakuutuksessa annettujen tietojen todenperäisyys.

6.3 Tarjousten täsmentäminen

Hankintayksikkö voi pyytää tarjoajia toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään puutteellisia tai virheellisiä tietoja ja asiakirjoja. Hankintayksiköllä on oikeus, mutta ei velvollisuutta pyytää täsmennyksiä. Sellaisia muutoksia ei saa tehdä, joilla on olennainen vaikutus tarjoajien asemaan. Täsmentämisessä on tarjoajia kohdeltava tasapuolisesti ja annettava kaikille tarjoajille samanlaiset mahdollisuudet täsmentämiseen. Jos virhe tai tulkinnanvaraisuus hankinta-asiakirjoissa johtuu hankintayksiköstä, se tulee korjata ja ilmoittaa siitä tarjoajille sekä pyytää tarvittavat täsmennykset sen perusteella. Näitä seikkoja on käsitelty hankintalain perusteluissa.

Esimerkkejä täsmentämisestä:

<p>Esimerkkejä hyväksyttävästä ja ei-hyväksyttävästä täsmentämisestä hankintalain perusteella</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hyväksyttävät muotovirheet <ul style="list-style-type: none"> ○ Tarjousta voi pyytää täydentämään puuttuvan allekirjoituksen tai tarjouksen voimassaoloajan osalta • Hyväksyttävät hinnoitteluvirheet <ul style="list-style-type: none"> ○ Tarjousta voi pyytää korjaamaan virheellisen valuuttatiedon tai hinnan suuruusluokkaa koskevan selkeän pilkkuvirheen osalta ○ Tarjousta voi pyytää täydentämään yksittäisen puuttuvan hintatiedon osalta, jonka merkitys on hintavertailussa pieni tai jota ei käytetä siinä • Hyväksyttävät muut ei-olennaiset virheet <ul style="list-style-type: none"> ○ Maksuehto (ei saa olennaisesti poiketa pyydetystä) ○ Puuttuva liite, jota ei käytetä vertailussa ○ Referenssiä koskevan lisätiedon pyytäminen • Ei-hyväksyttäviä tilanteita eli muutoksia, jotka olennaisesti vaikuttavat ehdokkaan tai tarjoajan asemaan tarjousten vertailussa, esim. <ul style="list-style-type: none"> ○ Tarjouspyynnön vastaisen tuotteen vaihto ○ Tarjousten vertailussa merkityksellisen hintatiedon tai puuttuvan laatutiedon toimittaminen ○ Olennaisen puuttuvan asiakirjan toimittaminen ○ Selkeän ja tietoisin hinnoitteluun tai sopimusehtoihin liittyvän varauman poisto ○ Ei-hyväksyttävän referenssin vaihtaminen
--	---

6.4 Tarjoajan ja tarjousten poissulkeminen

Jos tarjoukset eivät vastaa hankintailmoitusta, tarjouspyyntöä tai tarjousmenettelyn ehtoja, on tällaiset tarjoukset suljettava tarjouskilpailusta. Samoin on suljettava ehdokas tai tarjoaja, joka ei täytä soveltuvuusvaatimuksia tai jota koskee jokin poissulkuperuste.

Tarjoajalla on kuitenkin oikeus esittää soveltuvuusvaatimuksen täyttämistä koskevan vakuutuksen yhteydessä näyttöä luotettavuudestaan ja siitä, että se on tehnyt korjaavia toimenpiteitä poistaakseen poissulkuperusteen vaikutuksia. Jos hankintayksikkö katsoo näytön ja luotettavuuden riittäväksi, se ei saa sulkea tarjoajaa pois tarjouskilpailusta.

Tarjoajan tai tarjouksen poissulkemista tarjouskilpailussa koskeva päätös tehdään omana poissulkupäätöksensä. Päätökseen liitetään muutoksenhakuohjeet ja se annetaan tiedoksi sille, jota päätös koskee. Poissulkupäätös voidaan tehdä joko saman aikaan hankintapäätöksen kanssa tai monivaiheisessa hankintamenettelyssä jo aiemmin. Kun tehdään ratkaisu rajoitettuun tai neuvottelumenettelyyn tai muuhun monivaiheiseen hankintamenettelyyn valituista tarjoajista, tehdään myös tästä oma päätöksensä, johon liitetään muutoksenhakuohjeet ja joka annetaan tiedoksi asianosaisille.

6.5 Tarjousten vertailu

Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous eli se tarjous, joka on hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras käyttäen ainoastaan tarjouspyynnössä ilmoitettuja vertailuperusteita.

6.6 Hankinta-asiakirjojen taltiointi

Tarjoukset ja muut hankinta-asiakirjat taltioidaan ja tarjousten käsittelytiedot kirjataan hankintayksikön hankintaohjeistuksen mukaisesti hankinta-aineistoon tai asianhallintajärjestelmään.

7. Hankintapäätös ja muutoksenhaku

Hankinnasta on tehtävä ehdokkaiden ja tarjoajien asemaan vaikuttavista ratkaisuksista sekä tarjousmenettelyn ratkaisuksista kirjallinen hankintapäätös, joka on perusteltava. Myös suora hankinnasta on tehtävä hankintapäätös, mutta hankintapäätöstä ei tarvitse tehdä hankintalain 41 §:n lisätilauksesta.

Hankintapäätöstä ei tarvitse tehdä myöskään hankinnan väliaikaisesta järjestämisestä tai puitesopimukseen perustuvasta hankinnasta, joka tehdään ilman kilpailutusta tai EU-kynnysarvon alittavasta kevennetystä kilpailutusta.

Hankintapäätöksen muistilista:

- Hankintapäätöksestä tai sen liitteistä on käytävä ilmi alla olevat tiedot ja päätöksen perustelut eli ratkaisuun olennaisesti vaikuttaneet seikat, kuten
 - voittaneen tarjoajan nimi
 - ehdokkaan tai tarjoajan tai tarjouksen poissulkemisen perusteet
 - keskeiset perusteet, joilla hyväksytyjen tarjousten vertailu on tehty
 - tiedot vertailuperusteiden soveltamisesta sellaisella tarkkuudella, että tarjoajille käy ilmi oma sijoittuminen suhteessa muihin tarjoajiin
- Hankintapäätökseen on liitettävä:
 - valitusosoitus eli ohjeet muutoksenhakua varten markkinaoikeudelle ja

- oikaisuohje eli ohjeet hankintaoikaisua koskevan oikaisuvaatimuksen tekemisestä hankintayksikölle
- Päätös perusteluineen ja muutoksenhakuohjeineen on annettava tiedoksi niille, joita asia koskee
- Tiedoksianto tehdään ensisijaisesti sähköisesti käyttäen tarjoajan ilmoittamaa sähköpostiosoitetta
- Tiedoksianto koskevaan viestiin on merkittävä tieto viestin lähettämispäivästä

Hankintalain 124 § hankintamenettelyä koskevasta kertomuksesta ei koske kansallisia hankintoja.

Hankintayksikön tulee dokumentoida riittävästi kaikki hankintamenettelyn vaiheet ja niihin liittyvät ratkaisut. Tämä koskee erityisesti neuvottelumenettelyä ja siinä käytäviä neuvotteluja.

Muutoksenhaku

Se, jota asia koskee, voi valittaa hankinnasta markkinaoikeuteen tai tehdä hankintaoikaisua koskevan vaatimuksen hankintayksikölle. Markkinaoikeuden päätöksestä voidaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttäen, että on saatu muutoksenhakulupa.

Kansallisten hankintojen muutoksenhakua koskeva määräajat:

Aihe	Määräajat
Hankintapäätöksen tiedoksiantoaika	<ul style="list-style-type: none"> • Päivä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytössä siten, että sähköistä viestiä voidaan käsitellä. Käytännössä viestin lähetyspäivä, jollei esitetä muuta selvitystä. • Jos annetaan tiedoksi postitse, tiedoksiantoaika on 7. päivä päätösasiakirjojen lähettamisestä, jollei näytetä tiedoksiannon tapahtuneen myöhemmin.
Hankintaoikaisuaika	<ul style="list-style-type: none"> • 14 päivää päätöksen ja valitusosoituksen tiedoksisaannista • Hankintayksikön määräaika itse ottaa asia oikaistavaksi on 90 päivää siitä, kun päätös tai ratkaisu on tehty
Valitusaika, kansallinen tavara- tai palveluhankinta tai urakka	<ul style="list-style-type: none"> • 14 päivää päätöksen ja valitusosoituksen tiedoksisaannista • Jos päätös tai valitusosoitus on olennaisesti puutteellinen, valitusaika on 6 kk päätöksen ja valitusosoituksen tiedoksisaannista • Jos päätöstä ei ole annettu tiedoksi, valitusaika ei ala lainkaan kulua
Valitusaika, kansallinen suora- hankinta	<ul style="list-style-type: none"> • 14 päivää suora- hankintailmoituksen julkaisemisesta

	<ul style="list-style-type: none"> • Jos suoramarkinnasta ei ole julkaistu suoramarkintailmoitusta, valitusaika on 6 kk siitä, kun hankintasopimus on tehty
<p>Valitusaika, puitejärjestelyyn perustuvat kansalliset tavara- tai palveluhankinnat tai urakat (Ei SOTE- tai muut erityiset palvelut) (HUOM: ei sinänsä velvollisuutta tehdä päätöstä EU-kynnysarvon alle jäävissä puitesopimukseen perustuvissa kevennettyjen kilpailutusten perusteella tehtävissä hankinnoissa)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jos hankinnasta on tehty hankintapäätös, valitusaika 14 päivää päätöksen ja valitusosoituksen tiedoksisaannista • Jos päätös tehty ja päätös tai valitusosoitus on olennaisesti puutteellinen, valitusaika on 6 kk päätöksen ja valitusosoituksen tiedoksisaannista • Jos päätös on tehty, mutta sitä ei ole annettu tiedoksi, valitusaika ei ala lainkaan kulua

Kansallisten hankintojen odotusaikaa koskevat määräajat:

Hankintojen jaottelu	Odotusajat
Kansallinen tavara- tai palveluhankinta	Ei odotusaikaa
Kansallinen suoramankinta	Odotusaika on 14 päivää suoramankintailmoituksen julkaisemisesta Hilmassa, jos ilmoitus on tehty.
Puitesopimukseen perustuvat kansalliset hankinnat	Kansallisissa puitesopimukseen perustuvissa hankinnoissa ei ole odotusaikaa

Hankinnan keskeyttäminen

Hankinta voidaan keskeyttää vain todellisesta ja perustellusta syystä. Hankinnan keskeyttämisestä on tehtävä hankintapäätös, johon liitetään muutoksenhakuohjeet. Keskeyttämisspätös on annettava tiedoksi, kuten hankintapäätös.

8. Sopimus

Hankintapäätöksen jälkeen hankintayksikön on tehtävä hankinnasta sopimus. Sopimus syntyy erillisen kirjallisen sopimuksen tekemisellä, ei hankintapäätöksen tiedoksiannon perusteella. Sopimus tehdään tarjouspyynnön liitteenä mahdollisesti olleen sopimusluonnoksen tai vakiosopimusehtojen pohjalta. Sopimukseen kirjataan kaikki hankinnan edellyttämät tiedot.

Esimerkkejä keskeisistä sopimustiedoista:

Sopimus-tiedot	<ul style="list-style-type: none"> • Sopimuksen numero • Sopijapuolten nimet, yhteystiedot ja y-tunnukset/henkilötunnukset • Hankinnan kohteen kuvaus ja vaatimukset (hankittavat tuotteet ja/tai palvelut, tuotekoodit ja määrät, tekniset vaatimukset ja palvelukuvaukset) • Osapuolten vastuut ja velvoitteet • Hinta- ja alv-tiedot (yksikköhinnat, kokonaishinnat, alennukset alv %:t) • Toimitusaika tai sopimuskausi • Toimitusehto (yleensä TOP = toimitettuna perille, ao. paikkakunta), toimitusosoite ja muut toimitusta koskevat tiedot • Maksuehto (pääsääntöisesti 21 pv netto) • Laskutusta koskevat tiedot (ml. verkkolaskutusta sekä mahdollista sopimuskohdistusta tai tiliöintikoodia varten tarvittavat tiedot) • Palveluhankinnassa laadun seuranta • Seuraamukset toimittajan virheestä ja viivästyksestä • Vahingonkorvaus • Mahdolliset immateriaalioikeudet • Luottamuksellisuus, tietoturva, turvallisuus • Sopimuksen purkaminen, irtisanominen, siirto, muuttaminen, erimielisyyksien ratkaiseminen, sovellettava laki, liitteet jne. • Muut tarvittavat tiedot, kuten vakioehdot
-----------------------	---

9. Hankinta-asiakirjojen julkisuus

Hankinta-asiakirjat tulevat julkisiksi julkisuuslain mukaisesti hankinnan arvosta riippumatta.

Esimerkkejä hankinta-asiakirjojen julkiseksi tulemisen ajankohdista:

Asiakirjatyyppe	Julkiseksi tulemisen ajankohta
Tarjouspyyntö	Tarjouspyyntö tulee julkiseksi kaikille, kun se on allekirjoitettu tai vastaavalla tavalla varmennettu
Tarjouspyynnön täydennyspyyntö	Tarjouspyynnön täsmennyspyyntö tulee julkiseksi kaikille, kun hankintaa koskeva sopimus on tehty
Hankintapäätös perusteluineen	Hankintapäätös tulee julkiseksi kaikille, kun hankintapäätös on allekirjoitettu tai vastaavalla tavalla varmennettu. Asianosaisilla eli mm. tarjouskilpailuun osallistuneilla on oikeus saada tieto muunkin kuin julkisen asiakirjan sisällöstä liike- ja ammattisalaisuustietoa lukuun ottamatta. Kokonaishintaa koskeva tieto on kuitenkin annettava.
Osallistumishakemukset, tarjoukset ja muut hankintaa koskevat asiakirjat	Osallistumishakemukset, tarjoukset ja muut hankintaa koskevat asiakirjat tulevat julkiseksi kaikille, kun hankintaa koskeva sopimus on tehty lukuun ottamatta tarjoajan liike- ja ammattisalaisuustietoja. Kokonaishintaa koskeva tieto on kuitenkin annettava.

10. Hankintojen seuranta ja valvonta

Hankintayksikön on valvottava hankintojen toteutumista. Tavara tai palvelu on merkittävä vastaanotetuksi tietojärjestelmään tai vastaavaan dokumenttiin. Hankintayksikön on ilmoitettava toimittajalle toimituksessa ja laskutuksessa havaituista puutteista ja virheistä sekä valvottava, että puutteet ja virheet korjataan asian mukaisesti.

Hankintayksikön lisäksi valvontaviranomainen eli Kilpailu- ja kuluttajavirasto valvoo hankintalain noudattamista ja se voi puuttua ns. laittomiin suorahankintoihin kieltämällä niiden täytäntöönpanon, jos sopimusta ei ole tehty.